

határozatok voltak irányadóak. Előadásomban az erdélyi zsidó vezetők 1918-1940 közötti magyar és román irányba tett lojalitásnyilatkozatait vizsgálom meg, arra keresve a választ, hogy ezek a nyilatkozatok mennyiben tükrözték a zsidó identitásopciókat és az erdélyi magyar-zsidó viszonyrendszer átalakulását a román impérium alatt.

Glässer Norbert

Lojalitásmegnyilvánítások és -hierarchiák az izraelita felekezeti sajtóban

A Monarchia felekezeti alapon megélt életvilágai alapjaiban határozták meg tagjaik tapasztalatait, cselekvési lehetőségeit, értelmezéseit, diskurzustradícióit és perspektíváit. A felekezeti diskurzustradíciók formálódásának útjaira és a tágabb társadalmi környezethez való viszonyulási módokra egyaránt hatottak a zsidóság esetében a judaizmus hagyományai, az átalakuló társadalom lehetőségei és korlátai, valamint a modern nemzeteszmék megjelenése. Az előadás a főhatalomhoz kötődő premodern és modern izraelita rítusokról szóló híradások tükrében elemzi az állampatrióta királytisztelet és a modern nemzeti diskurzusok egymáshoz való változó viszonyát. Ezáltal a Jewish Studies irodalmának Magyarországon kevésbé szervesült látásmódjait alkalmazza a történeti tapasztalat formálódására és csatornáira vonatkozóan. Forrásanyagában újdonságot hoz a tekintetben is, hogy zsinagógai beszédek, izraelita felekezeti lapokat, populáris vallási kiadványokat, aprónyomtatványokat, zsidó múzeumi és hitközségi tárggyanyagokat, fotókat és levéltári anyagokat emel be elemzésébe.

Haraszti György

A koraújkori magyar zsidó történelem képe a 19. századi zsidó történetírásban

Az 1867-es emancipációs törvény után a (neológ) magyarországi zsidóság ideológusai szükségességét érezték a magyar-zsidó együttélés, netán szimbiózis történeti megalapozásának is. Erre két lehetséges út is kínálkozott. Az első és látványosabb a 19. század közepe óta heves vitákat kiváltó kazár elmélet "magyar ágának" kiemelése, összekapcsolása a honfoglalás és a korai Árpád-kor eseményeivel. A másik momentum a (zsidók kis száma miatt) viszonylag békés középkori magyarországi zsidó történelem, amelyet igyekeztek szembeállítani a nyugat európai vérfürdőkkel, kiűzetésekkel. A fenti tendenciák leglátványosabban a kor reprezentatív neológ történetíróinak, Kohn Sámuelnek és Büchler Sándornak munkásságában érhetők tetten, az előadás európai kontextusban ez irányú tevékenységüket vizsgálja.

Komoróczy Szonja

Nemzet- és valláskép a hitközségi politikában a kárpátaljai zsidóknál

Az előadás a kárpátaljai zsidó közösségek által megfogalmazott nemzetképet és vallásképet vizsgálja a két világháború közti időszakban. A térség zsidó közösségeinek lojalitása megoszlott Magyarország, Csehszlovákia és a Szentföld között, és más-más megnyilvánulásai voltak teológiai, politikai és nyelvválasztási szempontok alapján. A korabeli helyi sajtó cikkein keresztül jól láthatók a szentföldi eseményekre adott reakciók, illetve a szentföldi szervezetekkel ápolott kapcsolatok, a cionista irányzatok rendezvényei, a csehszlovák politikához, és különösen Masarykhoz való viszony, és a magyar kultúra és politika iránti érdeklődés.